

POSTANOWIENIE

5 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 5 października 2023 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku A. G.

przeciwko G. S.

o świadczenia pieniężne,

na skutek wystąpienia przez Sąd Rejonowy w Chrzanowie

postanowieniem z 23 sierpnia 2023 r., I Co 708/23,

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 23 sierpnia 2023 r. Sąd Rejonowy w Chrzanowie w sprawie skargi na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. K. G., złożonej przez dłużnika G. S. w sprawie egzekucyjnej toczącej się z wniosku wierzyciela A. G., wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości (art. 44¹ § 1 k.p.c.). W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że z wnioskiem o wystąpienie do Sądu Najwyższego w trybie art. art. 44¹ § 2 k.p.c. wystąpił dłużnik, wskazując że postępowanie ze skargi na komornika jest pochodną prowadzonych od kilku lat postępowań z udziałem między innymi Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. K. G., tych samych stron i podmiotów, co do których odnosi się postanowienie Sądu Najwyższego w sprawie III KO 110/23.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 44¹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. O przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy (§ 2). W postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2018 r., III KO 54/18 wskazano, że przez "dobro wymiaru sprawiedliwości" należy rozumieć potrzebę ukształtowania w opinii społecznej przekonania o obiektywnym działaniu sądów i zachowaniu bezstronności w rozpoznaniu każdej sprawy. Z uwagi na wyjątkowy charakter instytucji przekazania, stanowiącej odstępstwo od zasady rozpoznawania sprawy przez sąd właściwy, niedopuszczana jest wykładnia rozszerzająca. Nie ulega wątpliwości, chociażby ze względu na przykładowo wskazany w powołanym przepisie "względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego", że omawiana przesłanka powinna być oceniana w odniesieniu do sądu jako takiego, do zbiorowości sędziów danego sądu, a nie do konkretnego sędziego. Do przekazania sprawy do innego sądu może zatem dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że jej rozpoznanie przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto zatem, że przepis art. 44¹ k.p.c. ma na względzie przeszkody dotyczące danego sądu jako organu wymiaru sprawiedliwości, a nie przeszkody odnoszące się do poszczególnego sędziego, czy poszczególnych sędziów, gdyż w tym przypadku do rozwiązania zaistniałych wątpliwości służy instytucja wyłączenia sędziego od orzekania w danej sprawie. Podstaw stosowania omawianego przepisu nie należy utożsamiać z podstawami wyłączenia sędziego. Jeżeli zatem w ocenie sędziego referenta istnieją podstawy do jego wyłączenia, należy wdrożyć odpowiednie postępowanie, pozostawiając ocenę właściwemu sądowi (postanowienia Sądu Najwyższego z: 15 września 2020 r., IV CO 191/20; z 26 czerwca 2020 r., IV CO 108/20; z 7 maja 2021 r., I CO 53/21, z 8 września 2022 r., III CO 540/22).

Jak wskazuje się w orzecznictwie, okoliczność, że strona postępowania może być osobą osobiście znaną przez niektórych czy większość sędziów orzekających w występującym sądzie może powodować jedynie uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności, dotyczącą konkretnego sędziego lub sędziów. Jednakże w takim przypadku mogą zachodzić podstawy zastosowania art. 49 k.p.c. Wówczas sprawę rozpoznaje inny sędzia tego samego sądu, a gdyby jego nie było, zachodzi sytuacja, gdy sąd właściwy nie może z powodu przeszkody rozpoznać sprawy i musi wystąpić do sądu przełożonego o wyznaczenie innego sądu równorzędnego ale wówczas w innym trybie tj. na podstawie art. 44 k.p.c. O konieczności przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu, o którym mowa w art. 44¹ § 1 k.p.c., nie może zatem świadczyć ewentualne zaistnienie przesłanek wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy w stosunku do części, nawet istotnej, sędziów sądu występującego. Podstaw stosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. nie należy bowiem utożsamiać z podstawami wyłączenia sędziego (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 2020 r., V CO 213/20, z 28 września 2021 r., II CO 72/21). Przekazania sprawy w trybie art. 44¹ k.p.c. (wyłączenia sądu) nie można także uzasadniać złożeniem wniosku (wniosków) o wyłączenie (wszystkich) sędziów, gdyż w tym aspekcie przepisami szczególnymi, a tym samym wyprzedzającymi stosowanie art. 44¹ k.p.c. i powodującymi bezzasadność wystąpienia sądu o przekazanie sprawy na tej podstawie jest art. 48¹ (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2019 r., V CO 294/19, OSNC 2020 Nr 9, poz. 75 i z 30 stycznia 2020 r., III CO 4/20, OSNC 2020 Nr 9, poz. 78).

Okoliczności wskazane w postanowieniu zawierającym wniosek o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu nie uzasadniają zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy nie przedstawił bowiem przekonującej i szerszej argumentacji wyjaśniającej, jakie to fakty, dotyczące całego sądu jako organu wymiaru sprawiedliwości, stanowią przeszkodę dla rozpoznawania sprawy. Sąd wnioskujący ograniczył się do przytoczenia enigmatycznie sformułowanych przez dłużnika okoliczności. Nie dokonał także ich weryfikacji.

Z tych powodów orzeczono jak w sentencji postanowienia.

M.L.

[ms]